

Promemoria

Nivåer i fokus

Om ideellt hållbarhetsarbete inom Sverige och EU

Delkursansvarig:

Torgny Klasson

Författare:

Åsa Dahlström

Satu Jalonen

Innehåll

Inledning	3
Syfte och problemformulering.....	4
Metod.....	5
Avgränsningar	5
Disposition.....	6
Teori.....	7
Resultat.....	7
Hela Sverige ska leva	8
Finansiering och politisk koppling.....	9
Länsavdelningen i Kronoberg.....	11
Lokala utvecklingsgrupper.....	12
Agenda 2030.....	14
Analys och slutsatser	16
Referenser	18
Bilagor	i
Bilaga 1 - Delar av Sveriges politiska system	i
Bilaga 2 - Organisationsuppbyggnad Hela Sverige ska leva.....	vii
Bilaga 3 Intervjuguider	viii
Staffan Nilsson, Ordförande i Riksorganisationen Hela Sverige ska leva.....	viii
Tomas Eneroth, Infrastrukturminister i Sveriges regering.....	ix
Monica Haider, Ordinarie ledamot i Sveriges Riksdag	xi
Kristina Alsér, Ordförande på Tillväxtverket	xii
Ingrid Burman, Landshövding i Kronobergs län	xiii
Annika Nilsson, Verksamhetsledare på Leader Linné Småland.....	xiv
Elizabeth Peltola, Kommunalråd Älmhults kommun	xv

Inledning

Miljöfrågorna har länge varit internationella angelägenheter. Den första miljökonferensen hölls i Stockholm redan 1972 och arrangerades av FN på svenska regeringens initiativ. År 1981 myntades begreppet *hållbar utveckling* av Lester Brown, en amerikansk miljövetare och författare. Begreppet spreds sedan med Brundtlandsrapporten (World Commission on Environment and Development, 1987)¹ som längre fram ledde till FN-konferensen “Earth Summit” i Rio de Janeiro 1992 där Agenda 21 antogs tillsammans med Riodeklarationen och Skogsprinciperna (Andrews & Granath, 2012).

Tyvärr verkade intresset för miljöfrågorna därefter avta men olika konferenser, med blandat resultat, hölls genom bland annat så kallade årliga COP-möten². Exempelvis “COP 3” i Kyoto 1997 där det berömda Kyotoprotokollet (United Nations Framework Convention on Climate Change, 2019) antogs och “COP 21” i Paris i december 2015 där det globala klimatavtalet klubbades med syfte att minska växthusgaserna och mildra konsekvenserna för de som drabbas av klimatförändringarna och som, i Sverige, trädde i kraft den 4 november 2016 (Regeringen, 2016).

I september 2015, innan Parisavtalet tecknades, togs ett också ett grepp i kampen för miljön (Karlsson Andrews, 2016). Då fattade världens länder ett gemensamt beslut för en hållbar global utveckling som sedermera dokumenterades under namnet *Agenda 2030*. Agendan innehåller sjutton olika mål inom hållbarhet (samt en mängd delmål) och delas in i tre dimensioner. 1) socialt - exempelvis mål 1 *Ingen fattigdom*, 2) ekonomiskt - exempelvis mål 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* samt 3) miljöinriktat - som exempelvis mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald*.

¹ Brundtlandskommissionen tillsattes av FN som “en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. Det innebär att alla samhällsnivåer ska ha en långsiktig målbild för att framtidens samhälle ska kunna lämnas till våra efterkommande utan sådana saker som extrem fattigdom, ojämställdhet, krig och negativa klimatförändringar.

² COP betyder *Conference of the parties* och syftar till de länder som har signerat klimatkonventionen. Siffran indikerar vilket möte som avses i kronologisk ordning. (United Nations Framework Convention on Climate Change, 2019)

År 2016 fick en nationell delegation ett regeringsuppdrag för att ta fram en övergripande handlingsplan för arbetet samt “stödja och stimulera arbetet med Sveriges genomförande av agendan” (Regeringskansliet, 2016). Ambitionen är att Sverige ska vara ledande i genomförandet av målen i Agenda 2030 och att alla landets aktörer - oavsett om de verkar inom offentlig eller privat sektor, nationell, regional eller lokal politisk nivå – ska sträva efter detta mål till år 2030. Den här promemorian kommer att fokusera på just Agenda 2030 och möjligheten att påverka miljöfrågorna genom ett ideellt engagemang via organisationen *Hela Sverige ska leva*.

Hela Sverige ska leva var namnet på en landsomfattande kampanj under åren 1987-1989 som sedan blev en nationsövergripande organisation. Här samlades olika lokala utvecklingsgrupper³ för att lyfta landsbygdsfrågor. Även olika folkrörelser och organisationer engagerades i arbetet och är än idag ”en kraft att räkna med” (Bond, Hjort, & Wenström, 2014). Under årens gång har arbetet i organisationen utvecklats och idag arbetar man på bred front med infrastruktur och digitalisering, service, kultur, lokalt inflytande och ett land i balans (*Hela Sverige ska leva*, u.d.). Att kunna sprida kunskap om hur *Hela Sverige ska leva* kan arbeta med hållbarhet och minska resursslöseriet är både viktigt och aktuellt.

Syfte och problemformulering

Syftet med denna promemoria är att undersöka om organisationen *Hela Sverige ska leva* kan påverka det svenska hållbarhetsarbetet, och då främst i olika sorters miljöfrågor, på de olika nivåerna i Sveriges politiska system och i sådana fall hur?

För att ta reda på det kommer följande frågeställningar att användas: Hur ser intresset för Agenda 2030 ut på olika samhällsnivåer och hur sker arbetet med målen? Har gemene man möjlighet att ta till sig den information som finns idag eller behövs det fler kanaler för kunskapsspridning? Finns det, för en vanlig medborgare, möjligheter att påverka det politiska systemet och kan i sådana fall ske genom *Hela Sverige ska leva* och vilka resurser finns?

³ En lokal utvecklingsgrupp är en förening som arbetar med samhällsfrågor, det kan till exempel vara ett byalag, sockenråd eller samhällsförening men kan även vara en idrottsförening eller en hembygdsförening.

Metod

Forskningsmetoden är kvalitativ och processen är induktiv. För insamling av information har semistrukturerade intervjuer genomförts via personliga möten och telefonsamtal. Alla intervjuer har skett med personer som intervjuaren haft kontakt med tidigare i samband med sitt engagemang inom organisationen *Hela Sverige ska leva* vilket kan vara en anledning till att dessa gett sitt medgivande till intervjuerna. Alla respondenter har också erbjudits att få promemorian tillsänd sig efter att den blivit godkänd, vilket de har tackat ja till.

Alla respondenter fick vid förfrågan veta syftet med intervjun och vad informationen skulle användas till. Vid intervjun fick de också veta att de kunde välja att inte svara på de frågor som de inte kunde eller ville svara på. Att få ta del av intervjufrågorna i förväg hade både fördelar och nackdelar. En fördel var att respondenten kunde vara förberedd vid genomförandet av intervjun. En nackdel var att respondenten kunde avböja intervjun utan att intervjuaren fått en möjlighet att tala med vederbörande.

En av författarna, Åsa Dahlström, är engagerad på två nivåer i *Hela Sverige ska levas* organisation, både som ordförande i Hallaryds sockenråd och kassör i Hallaryds Fiberföreningar, två utvecklingsgrupper i Älmhults kommun, och som ordförande i *Hela Sverige ska levas* länsavdelning i Kronobergs län. Åsas kunskap i detta fält, och då specifikt i hur det ideella arbetet på dessa nivåer kan bedrivas i samverkan med politiker och myndigheter, kommer att användas som empiri och vävas in i texten på liknande sätt som informationen från intervjuerna. Dessa kommer att belysa de eventuella utmaningar som finns på den nivån. Ytterligare information hämtades från olika källor som litteratur, rapporter och olika webbsidor.

Avgränsningar

Promemorian koncentreras till Agenda 2030 och specifikt på miljöarbetet, även om agendan täcker fler områden än bara miljön, samt hur det kan påverkas på de olika nivåerna inom politiska system. Det gjordes framförallt för att få en stringens i arbetet och för att lättare kunna se eventuella resultat i påverkansgraden.

Arbetet sträcker sig från EU och ner till kommunal nivå och ytterligare en lokal nivå - det vill säga den första samhällsnivån. Arbetet avgränsas inom Sverige genom att följa linjen från regering och departement, riksdag, länsstyrelsen och, på grund av lokal kännedom, Region Kronoberg vidare ner till Älmhults kommun och Hallaryds sockenråd. En avgränsning är också att de politiker som intervjuades är från Kronobergs län samt att en politiker valdes från varje nivå som på ett eller annat sätt har anknytning till organisationen *Hela Sverige ska leva* och dess lokala utvecklingsgrupper eller medlemsföreningar.

Ytterligare en avgränsning är att undersökningen av finansieringsmöjligheter har koncentrerats till Tillväxtverket och Leader Linné Småland. Det finns en mängd olika fonder att söka finansiering från, men då Tillväxtverket betalar ut bidraget till riksorganisationen *Hela Sverige ska leva* och Leader Linné Småland betalar ut bidrag från landsbygdsprogrammet till de lokala föreningarna har vi valt att bara ta med dem.

Det finns flera olika föreningar som aktivt arbetar med miljö och hållbarhetsfrågor och här kommer frågorna röra den rikstäckande föreningen *Hela Sverige ska leva* och hur den kan påverka politiska beslut på olika nivåer samt hur det möjliggörs.

Inom *Hela Sverige ska leva* har endast en person på riksnivå intervjuats då en av författarna är engagerad på de andra nivåerna (regionalt och lokalt) och kan beskriva arbetet från det perspektivet.

Disposition

Promemorian **inleds** med en redovisning av tidigare internationellt miljöarbete, Agenda 2030 och en kort beskrivning av *Hela Sverige ska leva*. Därefter följer syfte samt problemformulering med frågan om *Hela Sverige ska levas* möjlighet att relatera och samverka med det politiska systemet där hållbarhetsarbete och miljöfrågor är i fokus.

I avsnitten Metod och Teori beskrivs hur arbetet har avgränsats, disponerats och vilken tes som är det grundläggande argumentet.

Sedan följer avsnitt Resultat där den kvalitativa empirin berättar sammanfattningsvis om intervjuerna samt en närmare beskrivning av tidigare samarbeten med personer inom

organisationer, myndigheter och olika nivåer inom det politiska systemet. Här kommer de olika nivåerna inom *Hela Sverige ska leva* bilda stommen och tillsammans med övriga källor sammanställs resultatet med påföljande analys och slutsatser.

Vidare listas de referenser från vilka informationen hämtades och i slutet kommer bilagorna som består av 1) en sammanställning av de ansvariga departement, politiker, myndigheter och organisationer som har anknytning till *Hela Sverige ska leva* och Agenda 2030, 2) ett enkelt schema över hur *Hela Sverige ska leva* sträcker sig från riksnivå ner till första samhällsnivån och 3) individuella intervjuguides med frågor som användes vid de olika intervjuerna.

Teori

Det politiska systemet i Sverige bygger på demokratiska grunder. Det är fritt att bilda politiska organisationer, för medborgarna att engagera sig politiskt och för folket att välja vilka som ska företräda deras intressen i politiken på kommunal, regional, nationell och europeisk nivå. Ylva Norén Bretzer beskriver olika tankefigurer och den tredje visar på hur medborgare kan vara delaktiga på olika nivåer och sektorer inom samhället (Norén Bretzer, 2017, kapitel 10). Hon skriver vidare att politik handlar om relationen mellan varje folkvald politiker och medborgarna. Grunden som de politiska spelreglerna vilar på ska baseras på förtroendet om att alla enskilda politiker gör sitt yttersta för att de åsikter och behov som medborgarna har diskuteras och, till delar, också lagförs. Hur visar sig det politiska fundamentet efter genomförda undersökningar?

Resultat

När det gäller det praktiska informationsinsamlandet har olika personer i olika roller inom riksdag, länsstyrelsen i Kronoberg, Älmhults kommun, Tillväxtverket och Leader Linné Småland samt - *Hela Sverige ska leva* intervjuats. Utöver deras svar har empirin kompletterats med kunskap och information gällande personliga uppdrag. Materialet belyser på olika sätt *Hela Sverige ska levas* påverkan på miljöarbetet och med avstamp från riksorganisationen - och ner till de lokala utvecklingsgrupperna - åskådliggörs ett nät av kontakter och beröringspunkter mellan politiken, myndigheter och organisationen.

Hela Sverige ska leva

Den ideella organisationen *Hela Sverige ska leva* består av lokala utvecklingsgrupper⁴ (läs mer under stycket om Lokala utvecklingsgrupper) som arbetar med landsbygdsutveckling. I vissa kommuner sker detta genom så kallade kommunbygderåd. *Hela Sverige ska leva* har också länsavdelningar med stödjande roller och en styrelse som består av två ordföranden⁵ samt elva ledamöter. På riksnivån har olika organisationer möjlighet att vara med som medlemmar (*Hela Sverige ska leva*, 2019).

Riksorganisationen, länsavdelningarna och de lokala utvecklingsgrupperna bildar ett rotsystem där den enskilda individen på lokal nivå kan engagera sig och arbeta för sin hembygd. Grunden för organisationen är med andra ord "gräsrötterna" som med gemensamma krafter kan diskutera lokala frågor med kommunen. Dessa föreningar kan bli medlemmar, och utse styrelsen, i länsavdelningarna. Därigenom kan de lokala frågorna lyftas regionalt och ytterligare resurser hämtas från andra föreningar i det regionala nätverket. Vidare kan frågor lyftas till riksorganisationen som till en viss del kan finansiera regionalt arbetet (*Hela Sverige ska leva*, u.d.).

Riksorganisationen är enligt sina stadgar §§ 1 och 3 "en riksomfattande ideell förening som är partipolitiskt och religiöst obunden" och dess syfte är "att verka för goda villkor i hela landet, en god landsbygdsutveckling och en god balans mellan stad och land" (*Hela Sverige ska leva*). Riksorganisationen håller nationella möten med de interna länsavdelningarna i form av ordförandeträffar två gånger om året förutom också ett höstmöte och ett årsmöte. Dessa administreras från riksorganisationen och hålls på orter som ska vara lätta att nå då deltagarna reser dit från hela landet. På årsmötet och höstmötet kan även representanter från de lokala utvecklingsgrupperna närvara.

En av ordförandena, Staffan Nilsson, intervjuades i samband med ordförandeträffen i februari 2019 (se Staffan Nilsson) och då kom det fram att han var med i processen där Agenda 2030 arbetades

⁴ Exempelvis kan utvecklingsgrupper vara byalag, samhällsföreningar, intresseföreningar, hembygdsföreningar, lokala idrottsföreningar, omställningsgrupper.

⁵ En man och en kvinna.

fram. Han var dessutom med på toppmötet i Rio de Janeiro och enligt honom berör de 17 målen i Agenda 2030 oss alla på ett eller annat sätt.

Hela Sverige ska leva samarbetar med en fristående förening som har sina rötter i en rörelse som startade i England av Rob Hopkins och som heter *Omställningsnätverket*. Dess arbete går ut på att visa hur vi kan ändra våra vanor med ett mer miljövänligt tänkande och praktiskt arbete (Omställningsnätverket, u.d.). Nätverket bistår med mycket inspiration till hur kunskap, information och inspiration kan spridas i landet bland annat genom omställningskonferensen i Växjö 2017 där temat var Agenda 2030. Länsavdelningens nuvarande två ordförande deltog på konferensen (Nygren, 2017).

Även inom EU finns samarbeten där *Hela Sverige ska leva* är involverade. Staffan berättar hur de var med och startat organisationen *European Rural Community Alliance* och hur de sitter med i vissa rådgivande kommittéer där miljöfrågor tas upp (European Rural Community Alliance, u.d.). Tidigare verksamhetschefen Staffan Bond och *Hela Sverige ska leva* tog initiativet till den europeiska landsbygdsriksdagen där frågan om hållbarhet har varit uppe och där en process med Agenda 2030 pågår (European Rural Parliament, 2019). Här är det dock viktigt att bygga allianser för att kunna göra sin röst hörd.

Staffan tror att man genom en kollektiv röst har möjligheten att påverka riksdagen och att det går att påverka via de regionala och lokala delarna också, inte bara genom riksorganisationen i Stockholm. Det finns möjlighet att träffa de riksdagsledamöter som sitter på olika mandat ute i landet och ett sätt att möta politikerna är genom att be dem vara mötesordförande vid olika möten. Senast var Eskil Erlandsson (C) mötesordförande på riksorganisationens höstmöte 2018 i Stockholm.

Finansiering och politisk koppling

En viktig verklighet som Staffan Nilsson tar upp är att det mesta arbetet inom *Hela Sverige ska leva* alla nivåer bygger på ideella krafter som frivilligt arbetar idogt utan lön. Förutom avlönad personal på kanslierna och arvoderingar bygger all verksamhet på möjligheten att på olika sätt finansiera olika projekt.

Den 17 maj 2018 beviljade regeringen *Hela Sverige ska leva* verksamhetsbidrag inför perioden 2019-2021. Organisationen fick 46,5 miljoner kronor fördelade på de tre åren med max 15,5 miljoner kronor per år. Pengarna betalas ut via Tillväxtverket efter rekvisition från *Hela Sverige ska leva*. Medlen ska bekosta verksamhet, projekt, administration, personal och kostnader för lokaler. Från dessa pengar går även bidragen till länsavdelningarnas och kommunbygderådens verksamheter. *Hela Sverige ska leva* ska efter åren 2019 och 2020 årsvis redovisa både verksamheten och ekonomin för Tillväxtverket samt lämna en fullständig rapport för alla tre åren senast den 31 maj 2022 (Näringsdepartementet, 2018).

Tillväxtverket gör också utlysningar på hemsidan där de går ut och presenterar vad de vill att pengarna ska användas till och där både företag och föreningar kan ansöka om stöd till projekt som visar på hur de här målen kan uppnås (Tillväxtverket, 2019). Enligt Tillväxtverkets ordförande (se Kristina Alsér) är de regeringens förlängda arm i näringslivspolitik

Även Länsstyrelsen har under vissa perioder utlysningar där de som passar in på kriterierna kan ansöka om stöd (Länsstyrelsen i Kronobergs län, u.d.). Men en del av de statliga bidragen, anslagsmedel 1.1 för regional utveckling, ligger enligt länets landshövding (se Ingrid Burman) nu på Regionen och inte länsstyrelsen samt inom statens utgiftsområde 19 Regional tillväxt. (Sveriges Riksdag, 2018). Hon berättade också att man kan prata med ”miljömänniskorna” på länsstyrelsen för att ta del av de finansieringar som finns via olika fonder i EU. När det gäller EU-bidrag ska ofta offentliga eller privata aktörer bidra med medel. Ingrid tar även upp att länsstyrelsen genomför regeringens politik, de har ingen egen uppfattning och ska inte ha det. Här kommer demokratin in då det är medborgarna som väljer i riksdagsvalet och de partier som får flest röster bildar regering som sen i sin tur använder myndigheterna för att verkställa deras beslut.

Det finns två leaderområden⁶ i Kronobergs län, Leader Linné Småland med kommunerna Växjö, Alvesta, Ljungby, Älmhult och Markaryd (Leader Linné Småland, 2019) och SydostLeader med kommunerna Uppvidinge, Lessebo och Tingsryd (SydostLeader, 2019). Här kan olika lokala

⁶ Leaderområden finns i hela EU och är ett administrativt område som tilldelats EU-medel och som verkar för att utveckla landsbygden i projektform. De drivs av en styrelse med representanter från av den offentliga sektorn, den ideella sektorn och den privata sektorn.

aktörer söka finansiering till olika projekt (Leader Linné Småland, 2019). Annika Nilsson, verksamhetschef på Leader Linné Småland, berättar i intervjun att i diskussionerna inför styrelsens beslut om godkännande av olika projekt finns långsiktighet med där miljö- och klimatmässig hållbarhet är ett av målen⁷. Här gäller det att matcha ansökningarna med styrelsens möten tidsmässigt. När Leader Linné Småland arbetade fram sin utvecklingsstrategi 2013-2014 var en representant från *Hela Sverige ska leva Kronoberg* med i en av fokusgrupperna. Annika ser att inför nästa strategiplanering och programperiod får Agenda 2030 ligga med som grund då den inte fanns när den nuvarande strategin togs fram (Leader Linné Småland, 2017).

Länsavdelningen i Kronoberg

Länsavdelningen i Kronoberg har ett nära samarbete med länsstyrelsen och landshövdingen. Fredagen den 10 mars 2017 bjöds länsavdelningen in till ett frukostmöte på residenset i Växjö där Monica Haider (S), en av länets riksdagsledamöter och ledamot i den Parlamentariska landsbygdskommittén, presenterade slutbetänkandet ”För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (Parlamentariska landsbygdskommittén, 2017). Slutbetänkandet presenterade konsekvenser med dagens landsbygdpolitik och gav 75 olika förslag på förändringar mot ett hållbarare samhälle. Dåvarande ordförande i *Hela Sverige ska leva Jönköping*, och tidigare riksdagsledamot, Irene Oskarsson (KD) var en av de som satt med i kommittén. Hon, tillsammans med andra politiker, skrev i slutbetänkandet ett särskilt yttrande gentemot de utmaningar som fanns inom landsbygdspolitiken och vilka förutsättningar som krävs för att Sveriges landsbygd ska fortsätta vara en plats där medborgarna, och därigenom riket, kan leva och frodas. *Hela Sverige ska leva* har därefter själv tagit fram en broschyr med förslag på en landsbygdpolitik där hållbarheten kommer in som en del i politiken (Hela Sverige ska leva, 2018). Där hänvisar de till de 75 förslag som togs fram av landsbygdskommittén och som också listats av Landsbygdsnätverket på deras hemsida (Landsbygdsnätverket, 2017).

Några gånger om året kallar länsstyrelsen till partnerskapsmöten där information om landsbygdsprogrammet delas och sprids och där *Hela Sverige ska leva Kronoberg* är en partner (Länsstyrelsen i Kronoberg, 2018). Länsavdelningen har även bjudits in till möten med strategiska

⁷ Leader Linné Smålands fyra mål är ekonomisk hållbarhet, social hållbarhet, miljö- och klimatmässig hållbarhet och internationella samarbeten.

samtal om till exempel livsmedel, bredband och miljömål och på det senaste samtalet behandlades åtgärdsprogrammet för miljömålen i Kronobergs län (Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2019). Ingrid Burman påtalade i intervjun att de behöver utveckla sina kontakter med civilsamhället och även om hon träffar många organisationer, däribland *Hela Sverige ska leva*, så ser hon att det finns utvecklingspotential.

Ett annat samarbete är Kugghjulsgalan (Länsstyrelsen i Kronoberg, 2018) där Årets landsbygdsförening, Årets lantbrukare, Årets lanthandlare och Årets unga landsbygdsentreprenörer. De lokala utvecklingsgrupper (som är medlemmar i länsavdelningen) får nominera sig och redovisa årets arbete inför en jury. Juryn består av representanter från länsstyrelsen, Lantbrukarnas Riksförbund Sydost, *Hela Sverige ska leva*, Kronoberg och ALMI Företagspartner, Coompanion, Drivhuset, Företagarna, Nyföretagarcentrum, Ung företagsamhet och Leader Linné Småland. Galan har hållits i sex år nu och har blivit en stor succé. Ett begränsat antal av de nominerade som inte kom med bland de tre främsta kan få vara med och de platserna fylls snabbt. Lite glans och fest för de ideella krafterna som arbetar idogt lokalt sporrar till fortsatt engagemang.

I Kronoberg har länsavdelningen bjudit in politiker att agera som mötesordförande, till exempel har riksdagsledamoten Katarina Brännström (M) varit mötesordförande, men även Thomas Haraldsson (C), kommunpolitiker från Alvesta, Monica Widenmark (S), kommunpolitiker från Lessebo och nu senast Bo Mazetti-Nissen (M) kommunpolitiker från Älmhult, som fick ersätta Elizabeth Peltola (C), också kommunpolitiker, som tyvärr inte kunde komma men som också är en av de som intervjuats i det här arbetet. Även Christel Gustafsson som nu är utvecklingsdirektör på Region Kronoberg samt landshövding Ingrid Burman har varit mötesordförande på årsmöten de senaste åren. Att ha samarbete med politikerna är ett sätt att skapa möjligheter för lobbying av de frågor som berör t ex landsbygd och miljö. Enligt Monica Haider ser de gärna att de bjuds in till möte där aktuella frågor kan diskuteras.

Lokala utvecklingsgrupper

Lokala utvecklingsgrupper kan bli medlemmar i *Hela Sverige ska levas* länsavdelningar. En sådan grupp är öppen för alla som bor i området och hanterar alla frågor som dess medlemmar tycker är viktiga för att det lokala samhället ska fungera bra. Det kan till exempel handla om att utse

badplatsansvariga, skapa sockenråd, mobilisera fiberföreningar, utveckla lokalorganisationer eller skapa aktiebolag för att kunna behålla en viktig samhällsfunktion kvar på orten. Idag finns det cirka 145 aktiva medlemsföreningar i Kronobergs län.

Hallaryds sockenråd

Föreningen Hallaryds sockenråd har funnits sedan slutet på 1980-talet. Den samlar representanter från de flesta föreningarna i byn och en av dess viktigaste uppgifter är att ha kontakt med kommunen. Bland sockenrådets aktiviteter finns både höstmöten och årsmöten dit politiker från kommunen har bjudits in. Även riksdagsledamoten Monica Haider har deltagit för att berätta om arbetet med landsbygdskommittén och Leader Linné Smålands verksamhetschef Annika Nilsson för att berätta om möjligheterna att söka bidrag till olika projekt. Bland annat fick föreningen bidrag till en studiecirkel när byns hemsida skulle förnyas. En annan aktivitet är att samordna Hallarydsdagen där fyra av föreningarna i byn sedan 30 år tillbaka samarbetar och idogt skapar en dag där hemvändare, grannar och folk från när och fjärran kan samlas för att lyssna på artister, äta, fika och kanske köpa något från hantverksmarknaden. Barnen kan roa sig med olika aktiviteter och gamla tändkulemotorer visas upp tillsammans med veteranfordon.

Hela Sverige ska leva har på olika sätt arbetat för att stärka det lokala samhället och boken *Den första samhällsnivån* är en satsning med hållbarhet i åtanke som kan användas för att öka de lokala utvecklingsgruppernas medvetande och kompetens för att genomföra olika projekt inom bland annat miljö (Arén & Herlitz, 2017).

Hallaryds fiberföreningar

Älmhults kommun kallade till ett möte hösten 2011 och berättade om planerna att bygga ett stamnät mellan Älmhult och Markaryd. Hallaryds fiberföreningars arbete i byn påbörjades våren 2012 då två ungdomar från Hallaryd samlade till ett byamöte där kommunen informerade om planerna och om hur bygden skulle kunna bygga byanät. En grupp bildades där olika personer kunde bidra med sin kompetens och med ett pilotprojektsbidrag från Leader Linné inleddes ett informationsarbete och en intresseundersökning tog fart. Fyra ekonomiska föreningar bildades i socknen och de lyckades i andra försöket få bidrag från landsbygdsprogrammet och Post- och Telestyrelsen

administrerade via länsstyrelsen. Den 6-9 september 2012 hölls Landsbygdsriksdagen i Blekinge, som anordnas i *Hela Sverige ska levas* regi, och med bidrag från Leader Linné kunde Åsa Dahlström representera Hallaryds sockenråd och ta del av seminariet där Telia berättade om tekniskiftet från kopparledning till fiber. Ett annat möte med Telia om fibertekniken anordnades av länsavdelningen i Kronoberg där tre personer från fiberföreningarna deltog. Samma personer deltog på en informationsträff som Leader Linné anordnade inför ansökningen om bidrag från länsstyrelsen⁸ till fiberutbyggnaden. Under arbetets gång var samarbetet mellan befolkningen i byn, föreningarnas styrelse, olika entreprenörer, Lantmäteriet, kommunen och länsstyrelsen tät. Sommaren 2015 var det mesta av det stora projektet klart och de flesta av medlemmarna fick tillgång till bredband via fiber. Därefter har möjligheten att söka bidrag i det nya landsbygdsprogrammet minskat och utbyggnaden av fibernätet i byn stannat av. Vid intervjun med Elizabeth Peltola, Kommunalråd Älmhults kommun, tog hon upp möjligheten att utnyttja fiberföreningarna som kontaktnät i kommunen.

Agenda 2030

Alla respondenterna fick svara på vilka mål i Agenda 2030 som de tyckte var viktigast. De var inte lätt för dem att välja ut några direkta favoriter då de flesta målen på ett eller annat sätt är involverade i deras verksamheter. De som nämndes flest gånger var mål nr 13 - *Bekämpa klimatförändringarna*, nr 5 - *Jämställdhet* och nr 8 - *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*. De övriga som nämndes speciellt var nr 16 - *Fredliga och inkluderande samhällen*, nr 6 - *Rent vatten och sanitet för alla*, nr 9 - *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* samt nr 1 - *Ingen fattigdom*. Elizabeth Peltola förklarade att kommunen antog 2018 en miljöplan där de kommunala målen bygger på de nationella och internationella målen. Miljöplanen är dock bara ett ramverk som ska brytas ner i handlingsplaner och utöver den finns det också olika policys och andra mål. Annika Nilsson betonar att Leaderområdena arbetar ur ett underifrånperspektiv och det där saknas kunskap om målen i Agenda 2020 och att det med fördel genomförs genom informationsprojekt i form av studiecirkel i samarbete med något studieförbund. Hon ser också att agendan kan användas i fokusgrupperna när nästa utvecklingsstrategi inför kommande landsbygdsprogramperiod ska tas fram. När det gäller hur miljöarbetet praktiskt ska göras menar Kristina Alsér att det inte är ett antal

⁸ Bidragen kom från Jordbruksverket/landsbygdsprogrammet och PTS, Post- och Telestyrelsen

tjänstemän som ska göra det utan det ska nå ut i kapillärerna och att *Hela Sverige ska leva* kan bidra med att göra det känt och att man kan bidra som kunskapsspridare.

Ett aktuellt projekt som skulle påverka miljön på olika sätt i framtiden är den planerade höghastighetsbanan mellan Stockholm och Malmö (Trafikverket, 2017). Vi ville ha svar på hur några av respondenterna såg på miljöarbetet runt det och svaren varierade stort. Staffan Nilsson ansåg att de hade väldigt små möjligheter att påverka det, men att de genom sin balansrapport om infrastruktur höjt sin röst i debatten. *Hela Sverige ska leva* stödjer inte byggandet av höghastighetsbanan då den kräver enorma resurser, kommer att ta lång tid att bygga och för att den infrastruktur som finns bör underhållas och upprätthållas. Monica Haider kunde inte påverka enskilda frågor utan att de följer den existerande lagstiftningen. Ingrid Burman berättar att hon inte direkt har pratat med landsbygdsenheten om hur höghastighetsbanan påverkar djurlivet men det kan ha diskuterats utan att det nått henne. En lösning på problemet skulle kunna vara att skapa till exempel vilttunnlar eller -övergångar med gräs och träd som lockar viltet att röra sig emellan de delade områdena. Länsstyrelsen har lyft frågan till regeringen med att alla länets arkeologer behövs för utgrävningar inför höghastighetsbanan samtidigt som kommunerna behöver dem till att bygga bostäder. Ingrid Burman berättar att även om de ska genomföra regeringens politik kan de lyfta ärenden som exempelvis upprustning av stambanan och utökning med dubbelspår på anknyttande spår. Att kunna binda ihop Kalmar, Blekinge och Kronoberg för att skapa en större arbetsmarknadsregion med fungerande spårbunden infrastruktur är en viktig utveckling regionalt. Elisabeth Peltola tog upp barriären som skär genom hela Kronoberg som en nackdel för projektet och en annan att det som från början var en satsning på regional utveckling nu bara handlar om hur mycket tid man sparar med resan mellan Stockholm och Malmö. Det kommer att innebära mycket arbete och ta lång tid innan bygget ens kan påbörjas och det kan vara svårt att motivera folk till att acceptera höghastighetsbanan om det inte blir ett tågstopp i länet. En annan nackdel i projektet är att kommunerna inte har enats om var ett eventuellt stopp skulle hamna. Den planerade dragningen går mellan Ljungby och Älmhult och Älmhults kommun vill ha den så nära sig som möjligt (WSP Sverige AB, 2018).

Analys och slutsatser

I den här undersökningen har ett fåtal av de aktiva politikerna och tjänstemännen intervjuats och det är deras individuella uppfattning som efterfrågats vilket gör att några av resultaten inte kan sägas vara representativt för alla politiker. Däremot ser vi att frågan om de faktiska och praktiska möjligheterna att påverka är inbyggt i systemet och det resultatet skulle vara samma om någon annan i motsvarande roll hade svarat på frågorna.

Då regeringen en gång beslutat att Sverige ska arbeta efter Agenda 2030 och då den genom hela systemet har makten att styra myndigheternas verksamheter så är kunskapen om de globala målen i Agenda 2030 stor. Det finns också möjlighet för riksdagens ledamöter att arbeta med eller motionera för aktuella och regionsinverkande ämnen samt att diskutera både aktuella saker och framtidsprojekt med regionala och lokala aktörer (Norén Bretzer, 2017, ss. 97-100). Det som verkar vara en svårighet är den nationella förståelsen för miljöläget i stort och utmaningarna med urbaniseringen i synnerhet. Det borde läggas större vikt på att få ut information till den lokala nivån då det inte finns kännedom om agendan där (även om respondenterna ser en möjlighet att öka den genom arbete i byarna).

Inom *Hela Sverige ska leva* är det på regional och lokal nivå som de största möjligheterna för att påverka politiken och miljöfrågorna finns även om det för riksorganisationens del avståndsmässigt är en fördel att kansliet är i Stockholm. Representanter som finns i olika föreningar inom lokal och regional nivå kan få en chans att vara med i Leaderområden och arbeta i fokusgrupper vid arbetet med utvecklingsstrategier inför kommande programperiod. Lämpliga projekt att arbeta med kan vara att anordna studiecirkel med något av studieförbunden där man informerar om Agenda 2030 och vad civilsamhället kan åstadkomma på individnivå. Det kan vara ett sätt att sprida informationen på ett strukturerat sätt.

Men det är inte lätt att söka resurser till arbetet. EU-pengar kräver ofta att man har annan grundfinansiering och det kan vara ett hinder för mindre föreningar om den egna kassan är liten och kommunen inte kan understödja. Bara för att fylla i ansökningarna är det viktigt att det finns ett genomtänkt projekt, att den sökande känner till att ta med det som krävs för att underlätta processen samt fyller i ansökan rätt. Det finns olika fonder att söka från och hjälp kan fås från till

exempel länsstyrelsen eller Leader Linné beroende på vilket projektet är och vem det är som söker. Mycket information finns att söka på Internet och Leader Linné kan ge förhandsbesked om ett projekt kan få bidraget beviljat.

Medel till olika projekt kan också sökas via utlysningar från Tillväxtverket eller länsstyrelsen har som i olika perioder är öppna för ansökningar men med högre krav på uppfyllande av olika kriterier. *Hela Sverige ska leva* kan medverka på olika möten som länsstyrelsen kallar till och om de vill arbeta med olika miljöprojekt inom Agenda 2030 är det på lokal nivå som det är enklare att få finansieringshjälp.

Det är bra att känna till hur det politiska systemet fungerar och hur samhället styrs på olika nivåer, men för den som inte vet så mycket om hur det politiska systemet fungerar i Sverige ger ett engagemang i lokala utvecklingsgrupper inom *Hela Sverige ska leva* möjligheter att lära sig mer och träffa representanter inom de olika politiska och förvaltande nivåerna. Här finns också möjligheten att genom eget engagemang och andras förtroende höja sig till en högre nivå och utöka samarbetet. Här är det viktigt att de platser som finns i styrelserna på regional nivå tillsätts av personer från den lokala nivån så att kunskaper och information kommer dem tillgodo så att den kan strömma fritt både upp och ner mellan riksorganisationen och de lokala utvecklingsgrupperna som är medlemmar i länsavdelningarna. Risken finns annars att flödet stryps och att det inte får den effekt som behövs för att få ut informationen till medborgarna. Men det är också viktigt att ta vara på de eldsjälar som drivs av sitt engagemang och ge dem möjlighet att växa i sina roller. Det kan öka allas intresse för miljöfrågorna och stärka medborgarnas förtroende för politikernas arbete.

**”Det är en glob jag trampar med min fot.
Vad är centralt på ytan av ett klot?
Jag väljer Pjätteryd till världens mitt.
Det står mig fritt.”**

Alf Henriksson⁹

⁹ Pjätteryd är en liten by i Älmhults kommun. Citatet är hämtat från *Hela Sverige ska levas* 25-års jubileumsbroschyr (Bond, Hjort, & Wenström, 2014)

Referenser

- Andrews, A., & Granath, B. (2012). *Omställning till hållbar värld brådskar*. Hämtat från FN-fakta Hållbar utveckling: <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/08/Faktablad-2-12-H%C3%A5llbar-utveckling.pdf> den 18 mars 2019
- Arén, H., & Herlitz, U. (2017). *Den första samhällsnivån*. Stockholm: Hela Sverige ska leva.
- Bond, S., Hjort, L., & Wenström, K. (2014). *25 år med Hela Sverige ska leva*. Hämtat från https://helasverige.se/fileadmin/user_upload/Kansli/Skrifter/Jubileum_laag_2.pdf
- European Rural Community Alliance. (u.d.). *The European Rural Community Alliance*. Hämtat från European Rural Community Alliance: <http://www.ruralcommunities.eu/> den 20 mars 2019
- European Rural Parliament. (2019). *About the European Rural Parliament*. Hämtat från European Rural Parliament: <https://europeanruralparliament.com/index.php/about> den 20 mars 2019
- Frilund, K. (den 8 mars 2016). *Från miljökonferens i Stockholm till FN:s nya utvecklingsmål*. Hämtat från Dagens Nyheter Ekonomi: <https://www.dn.se/ekonomi/global-utveckling/fran-miljokonferens-i-stockholm-till-fns-nya-utvecklingsmal/> den 18 mars 2019
- Hela Sverige ska leva. (2018). *Vårt program för landsbygden*. Hämtat från Hela Sverige ska leva: https://helasverige.se/fileadmin/user_upload/Kansli/pdf/landsbygdsprogram_24-sid-outline.pdf den 19 mars 2019
- Hela Sverige ska leva. (den 22 mars 2019). *Medlemsorganisationer*. Hämtat från Hela Sverige ska leva: <https://helasverige.se/kontakt/medlemsorganisationer/> den 22 mars 2019
- Hela Sverige ska leva. (u.d.). *Stadgar*. Hämtat från Hela Sverige ska leva: https://helasverige.se/fileadmin/user_upload/Kansli/Styrdokument/stadgar_20171129.pdf den 17 mars 2019
- Hela Sverige ska leva. (u.d.). *Välkommen till Hela Sverige*. Hämtat från Hela Sverige: <https://helasverige.se/> den 17 mars 2019
- Jordbruksverket. (den 24 mars 2019). *Organisation*. Hämtat från Styrelsen: <http://www.jordbruksverket.se/omjordbruksverket/verksamhetochorganisation/organisation/styrelsen.4.73034b9c165455363151ae6a.html>
- Jordbruksverket. (den 24 mars 2019). *Organisation*. Hämtat från Ledningsgruppen: <http://www.jordbruksverket.se/omjordbruksverket/verksamhetochorganisation/organisation/ledningsgruppen.4.2ae27f0513e7888ce228000740.html>

- Karlsson Andrews, A. (2016). *17 gemensamma mål stort framsteg för mänskligheten*. Hämtat från FN-fakta: <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/04/1-16-Agenda-2030-2.pdf> den 18 mars 2019
- Klimatsynk. (den 24 mars 2019). *Regionalfondens arbete för klimatsmart regional tillväxt i Sverige*. Hämtat från Regionalfondens arbete för klimatsmart regional tillväxt i Sverige: <https://klimatsynk.se/>
- Klimatsynk. (u.d.). *Hållbara transporter*. Hämtat från Hållbar mobilitet i gröna Kronoberg: <https://klimatsynk.se/projektportfoljer/hallbara-transporter/hallbar-mobilitet-i-grona-kronoberg.html>
- Landsbygdsnätverket. (den 4 januari 2017). *Landsbygdsnätverket 2020 - samverkan för utveckling*. Hämtat från På gång: <http://www.landsbygdsnatverket.se/pagang/nyheter/nyhetsarkiv/75forslagfranlandsbygdscommitten.5.4224fc4d159550e9652d590f.html> den 19 mars 2019
- Leader Linné Småland. (2017). *Utvecklingsstrategi för Leader Linné Småland version 2, 2017*. Hämtat från Utvecklingsstrategi: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/280/media/212673_Leader_Linne_Smaland_Utvecklingsstrategi_version_2017.pdf?1525337562 den 21 mars 2019
- Leader Linné Småland. (den 18 mars 2019). *Aktuellt*. Hämtat från Leader Linné Småland: <http://leaderlinne.se/> den 18 mars 2019
- Leader Linné Småland. (den 24 mars 2019). *Om oss*. Hämtat från Styrelse: <http://leaderlinne.se/styrelse>
- Leader Linné Småland. (den 18 mars 2019). *Sök mikrostöd för din idé*. Hämtat från Leader Linné Småland: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/280/media/238086_225042_infoblad_So%CC%88k_mikrosto%CC%88d_fo%CC%88r_evenemang.pdf?1539605169 den 18 mars 2019
- Länsstyrelsen i Kronoberg. (den 20 mars 2018). *Handlingsplan Landsbygdsprogrammet i Kronobergs län*. Hämtat från Länsstyrelsen i Kronobergs län: <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.840e7ca163033c061f58959/1526068748289/Kronobergs%20landsbygdsprogram.pdf> den 22 mars 2019
- Länsstyrelsen i Kronoberg. (den 5 oktober 2018). *Landsbygdens Kugghjulsgala 2018*. Hämtat från Länsstyrelsen i Kronoberg: <https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/om-lansstyrelsen-i-kronobergs-lan/nyheter-och-press/nyheter---kronoberg/2018-10-05-landsbygdens-kugghjulsgala-2018.html> den 22 mars 2019
- Länsstyrelsen i Kronobergs län. (2019). *Vägen framåt - Åtgärdsprogram för miljömålen i Kronobergs län 2019 - 2025*. Hämtat från Länsstyrelsen i Kronobergs län: <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.26f506e0167c605d56953a74/1552472856200/%C3%85tg%C3%A4rdsprogram%20f%C3%B6r%20milj%C3%B6m%C3%A5l%202019%20v2.pdf> den 22 mars 2019

- Länsstyrelsen i Kronobergs län. (u.d.). *Utlysningar*. Hämtat från Länsstyrelsen i Kronobergs län: <https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/om-lansstyrelsen-i-kronobergs-lan/om-oss/utlysningar.html> den 21 mars 2019
- Norén Bretzer, Y. (2017). *Sveriges politiska system* (3:e uppl.). Lud: Studentlitteratur AB.
- Nygren, S. (2017). Reflektioner från Omställningskonferensen i Växjö 7-8 oktober. Hämtat från <http://xn--omstllning-t5a.net/blogg/reflektioner-fran-omstallningskonferensen-i-vaxjo-7-8-oktober/> den 25 mars 2019
- Näringsdepartementet. (den 17 maj 2018). *Ansökan om verksamhetsbidrag*. Hämtat från Regeringsbeslut: <https://tillvaxtverket.se/download/18.69f1f0e516559f7a489ac24/1534860106312/Regeringsbeslut%20verksamhetsbidrag%20till%20Hela%20Sverige%20ska%20leva.PDF>
- Omställningsnätverket. (u.d.). *Omställningsrörelsen består av människor som tar gemensamma initiativ för att ta hand om sig själva, varandra och naturen*. Hämtat från Omställningsnätverket: <http://xn--omstllning-t5a.net/> den 19 mars 2019
- Parlamentariska landsbygdskommittén. (2017). *För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Regeringen. (den 23 augusti 2016). *Länsstyrelsen i Kronobergs län*. Hämtat från Yttrande med underlag till regeringens arbete med Agenda 2030: <https://www.regeringen.se/4a60dc/contentassets/ddc265217e2a46b99e947817bfbfa631/lansstyrelsen-kronoberg.pdf> den 24 mars 2019
- Regeringen. (den 22 september 2016). *Regeringens proposition 2016/17:16*. Hämtat från <https://www.regeringen.se/4a75ca/contentassets/618f83b8918f4f34bb1ae06b62aae8f2/godkannande-av-klimatavtalet-fran-paris-prop.-20161716> den 18 mars 2019
- Regeringskansliet. (den 17 mars 2016). *Genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Hämtat från Regeringskansliet: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2016/03/dir.-201618/> den 10 mars 2019
- Regeringskansliet. (den 24 mars 2019). *Agenda 2030 och globala målen*. Hämtat den 24 mars 2019
- Regeringskansliet. (den 24 mars 2019). *Regeringskansliet*. Hämtat från Sveriges nya regering: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/01/sveriges-nya-regering/> den 24 mars 2019
- Regeringskansliet. (den 24 mars 2019). *Regeringskansliet*. Hämtat från Så styrs Sverige: <https://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/> den 24 mars 2019
- Region Kronoberg. (den 24 mars 2019). *Om region Kronoberg*. Hämtat från Om region Kronoberg: <http://www.regionkronoberg.se/om-region-kronoberg/>

Region Kronoberg. (den 24 mars 2019). *Politik och demokrati*. Hämtat från Förtroendevalda politiker: <http://www.regionkronoberg.se/politik-och-demokrati/fortroendevalda-politiker/>

Sveriges Riksdag. (den 17 december 2018). *Utgiftsområde 19 Regional tillväxt*. Hämtat från Sveriges Riksdag: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/utgiftsomrade-19-regional-tillvaxt_H601NU2 den 23 mars 2019

Sveriges Riksdag. (den 24 mars 2019). *Ledamöter och partier*. Hämtat från <http://www.riksdagen.se/sv/ledamoter-partier/?typeoflist=valkrets&valkrets=kronobergs+l%C3%A4n> den 24 mars 2019

Sveriges television. (den 18 mars 2019). *Nyheter Småland*. Hämtat från Älmhults kommunchef slutar: <https://amp.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/almhults-kommunchef-slutar>

SydOstLeader. (den 24 mars 2019). *Om oss*. Hämtat från Styrelsen: <http://sydostleader.se/styrelsen/>

SydostLeader. (den 18 mars 2019). *SydostLeader*. Hämtat från SydostLeader: <http://sydostleader.se/> den 2018 mars 2019

SydOstLeader. (den 24 mars 2019). *Utvecklingsstrategi för lokalt ledd utveckling genom leadermetoden*. Hämtat från <http://media.sydostleader.se/2015/10/SydostLeader-utvecklingsstrategi.pdf>

SydOstLeades. (den 24 mars 2019). *Leaderkontoret*. Hämtat från <http://sydostleader.se/leaderkontoret/>

Tillväxtverket. (den 24 mars 2019). *Organisation*. Hämtat från Styrelse: <https://tillvaxtverket.se/om-tillvaxtverket/organisation/styrelse.html>

Tillväxtverket. (den 18 januari 2019). *Utlysningar*. Hämtat från Våra tjänster: <https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/utlysningar.html> den 21 mars 2019

Trafikverket. (den 5 juli 2017). *Rapport 2017:133 Höghastighetsbanor Stockholm-Göteborg respektive Stockholm-Malmö Översiktlig sammanställning av effekter*. Hämtat från Trafikverket: https://trafikverket.ineko.se/Files/en-US/27455/Ineko.Product.RelatedFiles/2017_133_hoghastighetsbanor_stockholm_goteborg_vs_stpckholm_malmo.pdf den 22 mars 2019

United Nations Framework Convention on Climate Change. (den 23 mars 2019). *United Nations Climate Change*. Hämtat från <https://unfccc.int/> den 23 mars 2019

United Nations Framework Convention on Climate Change. (den 23 mars 2019). *United Nations Climate Change*. Hämtat från What is the Kyoto Protocol?: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-kyoto-protocol/what-is-the-kyoto-protocol/what-is-the-kyoto-protocol> den 23 mars 2019

World Commission on Environment and Development. (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development*. Hämtat från [http://www.un-documents.net:
http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf](http://www.un-documents.net/http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf) den 9 mars 2019

WSP Sverige AB. (2018). *Åtgärdsvalsstudie Höghastighetsjärnväg Jönköping - Malmö, Underlagsrapport Station Värnamo*. Kristianstad: Trafikverket. Hämtat från https://trafikverket.ineko.se/Files/en-US/45609/Ineko.Product.RelatedFiles/2018_100_atgardsvalsstudie_hoghastighetsjarnvag_jonkoping_malmo_underlagsrapport%20_station_varnamo.pdf den 25 mars 2019

Älmhults kommun. (den 24 mars 2019). *Organisation och politik*. Hämtat från Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen: <http://www.almhult.se/sv/kommunen/organisationochpolitik.4.734806d8142dbd9041c340f.html>

Bilagor

Bilaga 1 - Delar av Sveriges politiska system¹⁰

Departement

Utrikesdepartementet

Utrikesminister
Margot Wallström

Finansdepartementet

Finansminister
Magdalena Andersson

Infrastrukturdepartementet

Infrastrukturminister
Tomas Eneroth

Energi- och digitaliseringsminister
Anders Ygeman

Miljödepartementet

Miljö- och klimatminister samt vice statsminister
Isabella Lövin

Näringsdepartementet

Näringsminister
Ibrahim Baylan

Landsbygdsminister
Jennie Nilsson

¹⁰ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/01/sveriges-nya-regering/>,
<https://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/>

Riksdag

Ledamöter från Kronoberg¹¹

Monica Haider (S)

Riksdagsledamot, Ordinarie

Näringsutskottet, Ledamot

Miljö- och jordbruksutskottet, Suppleant

ClasGöran Carlsson (S)

Riksdagsledamot, Statsrådsersättare för Tomas Eneroth

Eskil Erlandsson (C)

Riksdagsledamot, Ordinarie utan uppdrag sen 2019-03-12 efterträddes av

Per Schöldberg (C)

Riksdagsledamot, sedan 2019-03-12

Katarina Brännström (M)

Riksdagsledamot, Ordinarie

Mattias Karlsson (SD)

Riksdagsledamot, Ordinarie

Sven-Olof Sällström (SD)

Riksdagsledamot, Ordinarie

Mötesplats: Riksdagshuset i Stockholm på Riksgatan 1

¹¹ <http://www.riksdagen.se/sv/ledamoter-partier/?typeoflist=valkrets&valkrets=kronobergs+1%C3%A4n>

Myndigheter

Tillväxtverket¹²

Kristina Alsér, Styrelseordförande och fd landshövding i Kronobergs län.

Gunilla Nordlöf, Generaldirektör

Jordbruksverket¹³

Staffan Bengtsson, Styrelseordförande

Christina Nordin, Generaldirektör

¹² <https://tillvaxtverket.se/om-tillvaxtverket/organisation/styrelse.html> <https://klimatsynk.se/klimatsynk.se/projektportfoljer/hallbara-transporter/hallbar-mobilitet-i-grona-kronoberg.html>

¹³

<http://www.jordbruksverket.se/omjordbruksverket/verksamhetochorganisation/organisation/styrelsen.4.73034b9c165455363151ae6a.html>

<http://www.jordbruksverket.se/omjordbruksverket/verksamhetochorganisation/organisation/ledningsgruppen.4.2ae27f0513e7888ce228000740.html>

Landsting/Regioner

Länsstyrelsen Kronoberg¹⁴

Ingrid Burman, Landshövding

Anders Flanking, Länsråd

Mötesplats: Residenset i Växjö, Länsstyrelsens kontor i Växjö på Kungsgatan 8

Länsstyrelsens verksamhet styrs av förordningen (SFS 2017:868)

Region Kronoberg¹⁵

Regionfullmäktige

Britt-Louise Berndtsson (C), Ordförande

Regionstyrelsen

Mikael Johansson (M), Ordförande

Mötesplats: Regionens kontor i Växjö på Nygatan 20.

¹⁴ <https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/om-lansstyrelsen-i-kronobergs-lan/om-oss/landshovding-och-lansledning/residenset.html>

<https://open.karnovgroup.se/forvaltningsratt/SFS2017-0868>

<https://www.regeringen.se/4a60dc/contentassets/ddc265217e2a46b99e947817bfbfa631/lansstyrelsen-kronoberg.pdf>

¹⁵ <http://www.regionkronoberg.se/politik-och-demokrati/fortroendevalda-politiker/>

<http://www.regionkronoberg.se/om-region-kronoberg/>

Kommuner

Älmhults Kommun¹⁶

Kommunfullmäktige

Bo Mazetti-Nissen, Ordförande

Kommunstyrelse

Elizabeth Peltola, Ordförande

Kommunens förvaltning

Roland Eiman, Kommunchef, slutar sin tjänst i juli 2019

Mötesplats: Kommunhuset i Älmhult på Stortorget 1

¹⁶

<http://www.almhult.se/sv/kommunen/organisationochpolitik.4.734806d8142dbd9041c340f.html>

<https://amp.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/almhults-kommunchef-slutar>

Leader Linné Småland¹⁷

Alvesta, Ljungby, Markaryd, Sävsjö, Vetlanda, Värnamo, Växjö och Älmhult

Gottlieb Granberg, Ordförande

Annika Nilsson, Verksamhetschef

Mötesplats: Leaderkontoret i Alvesta på Fabriksgatan 13

SydostLeader¹⁸

Lessebo, Tingsryd, Uppvidinge, Blekinge län och Kalmar län

Joel Parde, Ordförande

Lena Danielsson, Verksamhetsledare

¹⁷ <http://leaderlinne.se/styrelse>

https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/280/media/212673_Leader_Linne_Smaland_Utvecklingsstrategi_version_2017.pdf?1525337562

¹⁸ <http://sydostleader.se/styrelsen/>

<http://sydostleader.se/leaderkontoret/>

<http://media.sydostleader.se/2015/10/SydostLeader-utvecklingsstrategi.pdf>

<http://sydostleader.se/var-uppgift/>

Bilaga 2 - Organisationsuppbyggnad Hela Sverige ska leva

Avdelning	Styre/administration	Nivå
Riksorganisation		Riks
Hela Sverige ska leva	Styrelse Staffan Nilsson, ordförande Åse Classon, ordförande Kansli i Stockholm Terese Bengard, verksamhetschef	
Länsavdelningar/Länsbygderåd	Styrelse Ev. regionalt kansli	Regional
Hela Sverige ska leva, Kronoberg	Styrelse Åsa Dahlström, ordförande Gunnar Petersson, ordförande Kansli Emma Hagel, kanslist/sekreterare	
Kommunbygderåd	<i>Finns inte i Älmhults kommun</i>	Kommunal
Lokala utvecklingsgrupper	Styrelse	Lokal
Hallaryds Sockenråd	Styrelse Åsa Dahlström, ordförande	
Hallaryds Fiberföreningar i	Styrelse Åsa Dahlström, kassör	

Bilaga 3 Intervjuguider

Staffan Nilsson, Ordförande i Riksorganisationen Hela Sverige ska leva

Genomförd 20 februari 2019 kl. 8.15 på Hotell Klara i Stockholm.

Frågor om hur Hela Sverige ska leva kan påverka hållbarhetsarbete både i Sverige och i EU.

- Vilka mål avseende Agenda 2030 anser du vara viktigast inom ditt ansvarsområde inom EU och nationellt?
- Hur arbetar ni för att nå de målen?
- Är Hela Sverige ska leva representerat i några instanser eller samarbetsorgan inom EU?
- Hur ser möjligheten att påverka ut där i så fall?
- Hur kan Hela Sverige ska leva påverka politiken nationellt i regering och riksdag?
- Vilka resurser har Hela Sverige ska leva i de olika nivåerna för att kunna arbeta hållbart avseende miljön?
- Fred är ett mål som täcker alla tre dimensionerna av hållbarhetsbegreppet, socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Vilka möjligheter har Hela Sverige ska leva att påverka det målet i EU?
- När det gäller ett projekt som höghastighetsbanan, vilka möjligheter har Hela Sverige ska leva att påverka på nationell och regional nivå?
- När det gäller t ex vargfrågan som alltid är aktuell för landsbygden och där två arters livsmiljö kolliderar, undrar vi om Hela Sverige ska leva skulle kunna påverka den inom EU och nationellt och var i så fall?

Tomas Eneroth, Infrastrukturminister i Sveriges regering

TyvÄrr blev det ingen intervju med Tomas Eneroth. Hans assistent mejlade och avbÖjde intervjun och avbokade telefonintervjun. Ingen förklaring angavs till varför intervjun avbokades.

Tomas ville ha frågorna skickade till sig, så vi mejlade dem till honom den 12 februari inför intervjun.

Intervjun skulle ha fokuserat på höghastighetsbanan som planeras och dess olika konsekvenser för Kronoberg.

- Vilka mål avseende Agenda 2030 anser du vara viktigast inom ditt ansvarsområde?
- Hur arbetar ni för att nå de målen?
- Hur kan utvecklingen av infrastrukturen öka hållbarheten?
- Hur kan Hela Sverige ska leva påverka den utvecklingen?
- Miljöproblem kan vara olika beroende på vilken miljö som avses. ÖversvÄmningar är t ex ett återkommande problem för delar av infrastrukturen och en effekt som kan bero på klimatförändringar.
- Hur arbetar ni aktivt med att förebygga skador på vägar och järnvÄgar orsakade av t ex översvÄmningar?
- Ett framtida projekt som ligger som förslag är höghastighetståget mellan Malmö och Stockholm. Vilka positiva effekter för den naturliga miljön ser ni och vilka negativa effekter kan det innebära?
- Om vi ser till den andra miljön, hur tänker ni att de som bor i närheten ska skyddas från t ex ökat buller och minskad tillgänglighet på grund av banans sträckning och omfattning?
- Om man ser till den kostnad som byggande och drift innebär, hur stor blir miljövinsten?
- Höghastighetsbanan kommer förmodligen att mestadels byggas på landsbygden med de problem som det innebär, t ex delade fastigheter och viltrika marker där växter och djur trängs undan.
- Hur kan de problemen lösas?
- Ett förslag på sträckning innebär att det inte blir några hållplatser i Kronobergs län.

- Hur ska de miljöförluster och uteblivna tidsvinster som blir när passagerare därifrån måste ta sig till Värnamo eller Hässleholm för att åka vidare kompenseras?
- Vilka möjliga miljövinster kontra miljöskador hade en upprustning av södra stambanan kunnat ge istället?
- På vilka sätt kan Hela Sverige ska leva som en politiskt obunden organisation vara med och påverka olika beslut på din beslutsnivå?

Monica Haider, Ordinarie ledamot i Sveriges Riksdag

Telefonintervju gjord 28 februari 2019 kl. 9.30

- Vilka mål avseende Agenda 2030 anser du vara viktigast?
- Hur arbetar ni i riksdagen för att Sverige ska nå de målen?
- Vad är det viktigaste arbetet du gjort i riksdagen som rör miljön?
- Hur hanterar riksdagen hållbarhetsfrågorna och hur mycket kan Hela Sverige ska leva påverka våra politiker i riksdagen?
- På vilka sätt kan Hela Sverige ska leva påverka miljöpolitiken och riksdagens arbete?
- Du sitter på mandat från Kronoberg, hur kan du påverka politiken när det gäller miljöfrågor som rör Kronoberg?
- En företeelse som jag ser kan ha stor påverkan på bland annat miljön i Kronoberg är att åkermark tas ur produktionen och t ex planteras igen med skog. Hur skulle du kunna påverka den utvecklingen?
- Ett annat projekt som planeras är höghastighetsbanan. Hur kan du påverka de miljöfrågor som dyker upp i det sammanhanget för både natur och människor?

Kristina Alsér, Ordförande på Tillväxtverket

Telefonintervju genomförd 25 februari 2019 kl. 8.30

- Vilka mål avseende Agenda 2030 anser du vara viktigast inom ditt ansvarsområde?
- Hur arbetar ni för att nå de målen?
- Vilka mål har Tillväxtverket när det gäller just miljö?
- Hur skulle Hela Sverige ska leva kunna vara en aktiv del i arbetet att nå det målet?
- Hur påverkar Tillväxtverket Hela Sverige ska levas möjlighet att bedriva hållbarhetsarbete internt och externt i organisationen?
- Finns det öronmärkta pengar som är direkt riktade mot olika miljöprojekt som Tillväxtverket hanterar?
- Om det finns, vilka möjligheter har Hela Sverige ska leva att söka finansiering från dem?

Ingrid Burman, Landshövding i Kronobergs län

Genomförd 18 februari 2019 kl. 11.00 på länsstyrelsens kontor i Växjö.

- Vilka mål avseende Agenda 2030 anser du vara viktigast inom ditt ansvarsområde?
- Hur arbetar ni för att nå de målen?
- Hur kan Hela Sverige ska leva, Kronoberg påverka länsstyrelsens regionala arbete gällande hållbarhet?
- På vilka sätt samverkar länsstyrelsen med Hela Sverige ska leva när det gäller miljön?
- Hur skulle de kunna förbättras?
- På vilka sätt kan ni kontrollera att miljöarbetet blir genomfört i praktiken?
- Vilka möjligheter har Hela Sverige ska leva Kronoberg att arrangera projekt med syfte att öka miljömedvetandet och vilka finansieringsmöjligheter finns det?
- Hur jobbar länsstyrelsen när det gäller en eventuell höghastighetsbana och dess inverkan på miljön för både människor och djur?

Annika Nilsson, Verksamhetsledare på Leader Linné Småland

Genomförd 22 februari 2019 kl. 10.30 i Alvesta på Leader Linné Smålands kontor

- Vilka mål avseende Agenda 2030 anser du vara viktigast inom ditt ansvarsområde? Hur arbetar ni för att nå de målen?
- Hur skulle Leader Linné Småland kunna påverka de lokala föreningarnas hållbarhetsarbete?
- Finns det öronmärkta "miljöbidrag" inom leaderprogrammet?
- Finns det andra fonder inom EU som stödjer miljöprojekt?
- Inom vilka nivåer kan föreningar via er söka bidrag till olika miljöprojekt?
- Hur kan Hela Sverige ska leva på regionnivå och de lokala utvecklingsgrupperna påverka era beslut när det gäller finansiering av miljöprojekt?
- Om någon lokal förening eller länsavdelning inom Hela Sverige ska leva vill genomföra en studiecirkel eller en serie informationsmöten inom Agenda 2030, om det går, hur skulle de kunna finansieras inom Leader?

Elizabeth Peltola, Kommunalråd Älmhults kommun

Telefonintervju genomförd onsdagen 13 mars 2019 kl. 19.43

- Vilka mål avseende Agenda 2030 anser du vara viktigast inom ditt ansvarsområde?
- Hur arbetar ni för att nå de målen?
- Hur arbetar ni för att föra ut kunskaper om miljömålen till kommuninvånarna och de som pendlar till Älmhult men bor utanför kommunen?
- Hur kan lokala föreningar (medlemsföreningar) inom Hela Sverige ska leva påverka hållbarhetsarbetet i kommunen?
- Finns det möjlighet för föreningarna att söka bidrag eller annat stöd från kommunen när det gäller olika aktiviteter för miljön?
- Hur skulle ett samarbete med Hela Sverige ska leva, Kronoberg kunna se ut när det gäller miljöfrågor?
- Ett framtidsprojekt som vi har haft med i intervjuerna är höghastighetsbanan.
- Hur har ert miljöarbete med det sett ut fram till nu?
- Hur kommer det att påverka kommunens miljö och dess invånare?
- Hur kommer ni att arbeta med övrig spårbunden infrastruktur?
- Vilka miljöeffekter räknar ni med där?